

Astrid Brennhagen

Samfunns- fag

Ungdomsskole og grunnskole for voksne

HISTORIE

GEOGRAFI

SAMFUNNS-
KUNNSKAP

Oppgaver

Arbeid med ord læremidler A/S

Pb. 7085 Vestheiene, 4674 Kristiansand Tlf.: 38 03 30 02 Faks: 38 03 37 75
E-post: sven@arbeidmedord.no Internett: www.arbeidmedord.no

BOKMÅL

Forord

”Samfunnsfag for ungdomsskole og grunnskole for voksne” er utarbeidet med tanke på minoritetsspråklige elever. Elever som har et annet morsmål enn norsk og som ikke har bodd lenge i Norge, trenger tilpassede læremidler. Boka vil også passe for andre elever med behov for tilpasset opplæring.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006 har vært utgangspunktet for arbeidet med denne læreboka. Ut ifra en vurdering av hva som er realistisk å rekke, er et utvalg av kompetansemålene etter 10. trinn foretatt. Emnene i boka er fordelt på fagene historie, geografi og samfunnskunnskap.

Tekstene i læreboka er komprimerte og korte og skrevet i et enkelt språk. Det er ordforklaringer til hvert kapittel.

Oppgavene til læreboka gis ut i et eget hefte som kopierings-originaler. Oppgavene er på ulike nivå og egner seg godt til differensiering av undervisningen. Noen av oppgavene er tenkt som øving i å lære nye ord og å bruke disse riktig. Elevene møter de samme ordene i ulike oppgaver, og gjennom disse repetisjonene håper man at nye ord vil bli innlært. Elevene må forholde seg til teksten for å kunne svare på oppgavene, og på denne måten ”tvinges” elevene til å lese teksten om igjen. En del av oppgavene er enkle slik at også svake elever vil kunne oppleve mestring. Flere av oppgavene er ment å være selvkontrollerende. Elevene skal besvare spørsmål i tilknytning til teksten, og målet er at elevene skal utvide ordforrådet sitt samtidig som de tilegner seg nytt fagstoff. Det finnes også mer krevende oppgaver som å finne stoff på nettet og lage presentasjoner eller skrive leserinnlegg om et emne.

Læreboka har ikke bilder, illustrasjoner eller grafiske framstillinger. Det er en forutsetning er at læreren viser bilder, illustrasjoner o.a. ved hjelp av projektor. En rekke internettadresser er tatt med i læreboka for å være en hjelp i denne sammenheng.

”Samfunnsfag for ungdomsskole og grunnskole for voksne” er ment å være et *supplement* i undervisningen som gjør det lettere å tilpasse opplæringen etter elevenes forutsetninger.

Innhold

Historie

Den industrielle revolusjonen. Oppgaver	side 4
Imperialisme. Oppgaver	side 12
Avkolonialisering. Oppgaver	side 18
Norge fra 1814 til 1905	
- Grunnloven og utvikling av demokratiet. Oppgaver	side 22
- Fra bondesamfunn til moderne samfunn. Oppgaver	side 27
- Utvandring til Amerika. Oppgaver	side 35
- Norge ut av unionen med Sverige. Oppgaver	side 39
Første verdenskrig. Oppgaver	side 40
Den russiske revolusjonen. Oppgaver	side 44
Mellomkrigstida. Oppgaver	side 41
Ideologier. Oppgaver	side 42
Diktaturene i Sovjetunionen, Italia og Tyskland. Oppgaver	side 47
Andre verdenskrig. Oppgaver	side 51
Norge under andre verdenskrig. Oppgaver	side 59

Geografi

Norgesgeografi. Oppgaver	side 67
Naturressurser og klimaendringer. Oppgaver	side 71
Fattige og rike land. Oppgaver	side 76
Befolkningsutvikling og migrasjon. Oppgaver	side 84

Samfunnskunnskap

FN og menneskerettigheter. Oppgaver	side 92
Demokratiet i Norge. Oppgaver	side 97
Kriminalitet og straff. Oppgaver	side 107
Norge er et flerkulturelt samfunn. Oppgaver	side 119
Samene. Oppgaver	side 124

Den industrielle revolusjonen. Oppgaver til side 4- 9. Velg riktig avslutning på setningene:

1) Den industrielle revolusjonen startet i	Tyskland
Storbritannia
Japan	H
F
Å	
2) For å spinne brukte folk i gamle dager		heklenål
strikepinner
rokk	Æ
M
A
3) De første fabrikkene lå	ved elver
i skogen
på fjellet	T
C
W	
4) Mannen som forbedret dampmaskinen het		Robert Stephensen
Karl Marx
James Watt	J
B
T
5) George Stephensen var den første som bygde		et brukbart fly
en brukbar bil
et brukbart lokomotiv	Ø
H
I
6) Verdens første jernbane ble bygd i	1785
1925
1825	P
O
G	
7) Norges første jernbane gikk mellom Christiania og		Eidsvoll
Bergen
Kristiansand	E
N
B

**DEN INDUSTRIELLE REVOLUSJONEN FØRTE TIL STORE
FORSKJELLER MELLOM OG RIKE.**

1 2 3 4 5 6 7

Den industrielle revolusjonen. Spørsmål til teksten på side 4-7

1) Når startet den industrielle revolusjonen?

.....

2) Hva betyr ordet "revolusjon"?

.....

3) Hvor startet den industrielle revolusjonen?

4) Hvorfor økte befolkningen så mye?

.....

.....

.....

.....

5) Hva slags hjemmeindustri fantes i Storbritannia før spinne- og vevemaskinene kom?

.....

.....

6) Nevn fire ting som forbedret jordbruket etter 1800.

.....

.....

.....

.....

7) Hva het den første store industribyen i Storbritannia?

.....

Imperialisme. Oppgaver til side 10-14

Skriv inn riktig ord til hver forklaring.

imperium, nasjonalisme, økonomisk imperialisme, militær imperialisme, ideologi, koloni, urbefolkning,

Et område utenfor et lands grenser som landet har kontroll over	
Ideologi som sier at hver nasjon skal ha sin egen stat.	
Økonomisk utnyttelse av et annet land	
En idé om hvordan et samfunn bør styres og hvordan forandringer i samfunnet skal skje.	
Verdensrike	
De menneskene som er de første som bor i et område	
Militær kontroll over et annet land	

Hvilket ord passer ikke sammen med de andre ordene? Bruk ordene i setningene på neste side.

Spania, Italia, kolonier, Frankrike

te, imperialisme, kaffe, kakao

Asia, Storbritannia, Afrika, Europa

gull, aboriginere, samer, indianere

India, skikker, lover, regler

fransk, tysk, engelsk, dyrker

Avkolonialisering. Oppgaver til side 15-19

Skriv ord som betyr det motsatte

(rik, flertall, selge, uavhengig, stoppe, urettferdig, verre, uenig, hat sjelden)

starte	-	rettferdig	-
kjærlighet	-	bedre	-
mindretall	-	enig	-
fattig	-	ofte	-
avhengig	-	kjøpe	-

Hvilket ord passer ikke sammen med de andre? Sett ordene inn i setningene under.

Afrika, uro, opptøyer, opprør
Ghana, India, Zambia, Kenya
opprettet, selvstendig, uavhengig, fri
ghaneser, stat, inder, brite
stat, land, nasjon, Gandhi

Stormaktene delte mellom seg på Berlinkonferansen
i 1884-1885.

.....drev en ikke-voldelig motstandskamp mot britene.

Dable selvstendig i 1947, ble det opprettet en
muslimsksom heter Pakistan

Staten Bangladesh blei 1971.

Norge fra 1814 til 1905. Grunnloven og utvikling av demokrati. Oppgaver til side 20-24.

Sett strek og lag sammensatte ord

grunn	følelsen
nasjonal	makter
stor	loven
handels	landet
nabo	flåten
mis	forsamlingen
riks	fornøyde

Sett ordene inn i setningene under

Napoleon kriget mot andre i Europa.
Storbritannia stjal til Danmark-
Norge. Norge kom i krig mot Sverige. Sverige var
til Norge. Svenskene var med krigen,
og kongen ble avsatt. På 1800-tallet vokste.....
fram i Norge. på Eidsvoll ga Norge en ny
grunnlov. ble underskrevet på Eidsvoll 17.mai
1814.

Hvilket ord passer ikke sammen med de andre? Sett ordene inn i setningene under

keiser, konge, tsar, vanskelig
selvstendig, uavhengig, fri, representanter
embetsmennene, skrive, lese, snakke
bonde, union, forretningsmann, prest
Riksforsamlingen på Eidsvoll hadde 112
Det var for den danske kongen å styre Norge fra København.
..... hadde stor makt.
I 1814 kom Norge i med Sverige

fabrikk kunne ikke gjøre så mye

Arbeiderne kjempet for for alle. De

som sitter i regjeringen kalles statsråder. betyr

at staten hjelper dem som trenger hjelp.

kjemper for bedre lønn og arbeidsforhold.

Sett inn riktig ord til hver forklaring (*naturalhusholdning, tariff, fagforening, statsråd, stortingsrepresentant, pengehusholdning, veveri, omgangsskole, mølle, bryggeri*)

Å lage det meste selv og bytte til seg resten.	
Å kjøpe og selge varer med penger som byttemiddel.	
Fabrikk som vever stoffer.	
Fabrikk som maler korn til mel.	
Fabrikk som lager øl og brus.	
Lærerne reiste rundt og hadde skole noen uker på hvert sted.	
En som sitter på Stortinget.	
Forening som kjemper for bedre lønn og arbeidsforhold.	
Lik lønn for likt arbeid.	
En som sitter i regjeringen.	